

ВИСНОВОК

на проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів
України щодо спрощення умов ведення господарської діяльності
(реєстр № 13554 від 28.07.2025),
внесений Кабінетом Міністрів України

За дорученням Голови Верховної Ради України Комітет з питань екологічної політики та природокористування відповідно до предметів відання на своєму засіданні 17 вересня 2025 року (протокол № 243) розглянув законопроект про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення умов ведення господарської діяльності (реєстр № 13554 від 28.07.2025), внесений Кабінетом Міністрів України, і відмічає.

Метою законопроекту визначено створення сприятливого середовища для розвитку бізнесу та зниження адміністративного навантаження на підприємців шляхом скасування неефективних, інституційно застарілих інструментів державного регулювання господарської діяльності.

Законопроектом пропонується скасувати 63 інструменти, як неактуальні, дублюючі та обтяжуючі для бізнесу, зокрема, у сферах охорони атмосферного повітря та водного господарства запропоновано на скасування 18 інструментів (дозвіл на провадження діяльності, спрямованої на штучні зміни стану атмосфери та атмосферних явищ у господарських цілях, погодження на викиди забруднюючих речовин, для яких не встановлено відповідних нормативів екологічної безпеки, погодження межі зон санітарної охорони водних об'єктів, погодження нормативів водопостачання тощо).

Міністерство юстиції України, Міністерство освіти і науки України, Міністерство фінансів України, Міністерство охорони здоров'я України, Державна інспекція ядерного регулювання України та Державна екологічна інспекція України повідомили про відсутність пропозицій і зауважень до законопроекту.

Міністерство економіки, довкілля та сільського господарства України, Міністерство розвитку громад та територій України та Державне агентство з енергоефективності та енергозбереження України підтримують прийняття законопроекту.

Державне агентство водних ресурсів України надало пропозиції в частині змін до Водного кодексу України, а саме:

підпункти 1, 2, абзац 2 підпункту 3, підпункт 16 пункту 1 Розділу I виключити, залишивши статтю 8, статтю 8¹, пункт 13 статті 14, статтю 93 Водного кодексу України без змін, оскільки відсутність інформації про визначені зони санітарної охорони господарсько – питних водозаборів негативно позначиться на моніторингу якості питної води;

підпункт 7 пункту 1 Розділу I викласти в такій редакції:

«7) частину третю статті 45 доповнити реченням такого змісту: «Права водокористувачів, які здійснюють спеціальне водокористування, можуть бути обмежені органом, який реалізує державну політику у сфері розвитку водного господарства, управління, використання та відтворення поверхневих водних ресурсів чи надав водний об'єкт у користування або в оренду»;

підпункт 10 пункту 1 Розділу I виключити, залишивши статтю 51 Водного кодексу України без змін, оскільки відсутність погодження Держводагенством договорів оренди землі в комплексі з розташованими на них водними об'єктами спричинить неконтрольоване користування водними об'єктами, що перешкоджатиме ефективній реалізації державної політики у сфері розвитку водного господарства, управління, використання та відтворення поверхневих водних ресурсів;

в абзаці 1 підпункту 11 пункту 1 Розділу I:

- слова «абзац третій виключити;» виключити, залишивши у статті 55 Водного кодексу України норму «визнання водного об'єкта таким, що має особливе державне значення, наукову, культурну чи лікувальну цінність», як одну з підстав для припинення права спеціального водокористування;

- слова «видачі нового дозволу на спеціальне водокористування (без подання водокористувачем заяви про припинення дії (відкликання, визнання недійсним) попереднього дозволу на спеціальне водокористування)» замінити словами «видачі нового дозволу на спеціальне водокористування без зміни місць здійснення водокористування зазначених у попередньому дозволі (без подання водокористувачем заяви про припинення дії (відкликання, визнання недійсним))»;

доповнити статтю 55 в частині підстав для відкликання або визнання недійсним дозволу органом, що його видав, а саме: «частину другу статті 55 доповнити новим абзацом такого змісту «застосування до юридичної або фізичної особи, фізичної особи - підприємця спеціальних економічних та

інших обмежувальних заходів (санкцій) відповідно до Закону України «Про санкції»»;

абзац 2 підпункту 13 пункту 1 Розділу I викласти в такій редакції:

«доповнити статтю частиною такого змісту:

«Створення на річках та у їх басейнах штучних водойм та водопідпірних споруд, що впливають на природний стік поверхневих і стан підземних вод, допускається лише з дозволу місцевих рад за погодженням з центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері розвитку водного господарства».

Державне агентство лісових ресурсів України зазначило, що внесення запропонованих законопроектом змін завдасть шкоди збереженню та відтворенню цінного генофонду місцевих природних популяцій автохтонних видів під час проведення заготівлі деревини, дозволивши вирубувати та пошкоджувати плюсові дерева. Держлісагентство пропонує доповнити законопроект такими змінами до Лісового кодексу України:

у статті 48 частину четверту викласти в такій редакції:

«Матеріали лісовпорядкування затверджуються органом виконавчої влади з питань лісового господарства Автономної Республіки Крим, центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері лісового господарства»;

у статті 70:

частину четверту викласти в такій редакції:

«Деревина заготовляється також під час здійснення лісгосподарських заходів, не пов'язаних з використанням лісових ресурсів (поліпшення якісного складу лісів), та під час проведення інших заходів (розчищення лісових ділянок, вкритих лісовою рослинністю, у зв'язку з будівництвом гідровузлів, трубопроводів, шляхів, влаштування трельовальних волоків тощо)»;

абзац третій частини п'ятої викласти в такій редакції:

«плюсових дерев, а також дерев з гніздами рідкісних видів птахів, занесених до Червоної книги України (чорний лелека, скопа, орлан-білохвіст та інші), дуплястих та найстарших дерев»;

частину шосту викласти у такій редакції:

«У виняткових випадках вирубування плюсових дерев може бути здійснене з дозволу органу виконавчої влади з питань лісового господарства

Автономної Республіки Крим, центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері лісового господарства»;

частину восьму викласти в такій редакції»:

«Заготівля деревини в порядку проведення рубок головного користування, рубок формування і оздоровлення лісів, інших заходів з формування і оздоровлення лісів, а також інших рубок та робіт, пов'язаних і не пов'язаних із веденням лісового господарства, проводиться власниками лісів і постійними лісокористувачами, яким у встановленому порядку надано це право».

Крім того, Держлісагентство також пропонує, враховуючи ситуацію із неможливістю обстеження земельних лісових ділянок через окупацію та замінування і відповідно до схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 29.12.2021 № 1777-р Державної стратегії управління лісами України до 2035 року, у частині п'ятій розділу VIII «Прикінцеві положення» Лісового кодексу України слова та цифри «1 січня 2027 року» замінити словами та цифрами «1 січня 2035 року».

Міністерство енергетики України та Державне агентство України з управління зоною відчуження не підтримують запропоновані зміни в частині виключення частини четвертої статті 12 Закону України «Про правовий режим території, що зазнала радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи», оскільки це обмежить права та можливості об'єктів ПЗФ, зокрема Чорнобильського радіаційно-екологічного біосферного заповідника, здійснювати передбачену законодавством України діяльність на території зони відчуження та зони безумовного (обов'язкового) відселення.

Також Міненерго та ДАЗВ не підтримують виключення пункту 9² частини першої статті 16 Водного кодексу України. Вони зазначили, що через високий рівень радіаційного забруднення у зоні відчуження та зоні безумовного (обов'язкового) відселення скасування дозволів на спеціальне водокористування призведе до непередбачуваних за масштабністю та глибиною негативного впливу наслідків для довкілля і здоров'я людей, зокрема – Київського регіону. Відмова від порядку отримання дозволів у цих зонах спричинить неконтрольоване використання води, призведе до забруднення водних об'єктів і порушення екосистем усієї України.

Державна служба геології та надр України зазначила, що через значні темпи дерегуляції стосовно підземних вод, за останні роки з'явилися ознаки локального забруднення перших напірних і глибших горизонтів зони активного водообміну внаслідок прискореної міграції забруднень під впливом

безконтрольного буріння та експлуатації водозаборів тощо, тому зміни до статті 93 Водного кодексу України пропонує викласти в такій редакції:

«Встановлення місцевими радами на їх території меж зон санітарної охорони водних об'єктів здійснюється відповідно до проектної документації з урахуванням вимог законів України «Про регулювання містобудівної діяльності», «Про оцінку впливу на довкілля».

Крім того, з метою визначення повноваження Міністерства економіки, довкілля та сільського господарства України щодо затвердження єдиних правил розрахунків меж зон санітарної охорони водозаборів підземних вод та виконання Планів управління річковими басейнами в частині визначення та збереження зон санітарної охорони водозаборів підземних вод, Держгеонадра також пропонує:

частину першу статті 15 Водного кодексу України доповнити новим пунктом такого змісту:

«10⁹) затвердження Методики розрахунку меж зон санітарної охорони водозаборів підземних вод».

Державна служба України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів з метою забезпечення належного контролю за якістю води, яку видобувають, та уникнення використання забруднених джерел пропонує пункт 1 статті 17 Водного кодексу України викласти в такій редакції:

«1) видача спеціальних дозволів на користування надрами для розробки родовищ підземних вод за погодженням з центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері громадського здоров'я та санітарно-епідемічного благополуччя населення, центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони праці».

Частину другу статті 93 Водного кодексу України Держпродспоживслужба пропонує викласти в такій редакції:

«Межі зон санітарної охорони водних об'єктів встановлюються місцевими радами на їх території за погодженням з центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері розвитку водного господарства, центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері геологічного вивчення та раціонального використання надр, центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері санітарного-епідемічного благополуччя населення, обласними, Київською, Севастопольською міськими державними адміністраціями,

органом виконавчої влади Автономної Республіки Крим з питань охорони навколишнього природного середовища».

Також, на думку Держпродспоживслужби, включення до переліку органу, що реалізує державну політику у сфері санітарно-епідемічного благополуччя населення, є критично важливим, це гарантує, що при встановленні меж зон санітарної охорони будуть враховані всі епідемічні ризики та заходи для запобігання забрудненню джерел питного водопостачання.

Міністерство внутрішніх справ України пропонує не виключати абзац сьомий статті 5 Закону України «Про поводження з вибуховими матеріалами промислового призначення», який передбачає повноваження Державної служби України з питань праці з видачі свідоцтва на придбання та зберігання вибухових матеріалів промислового призначення. МВС зазначило, що прийняття законопроекту у запропонованій редакції фактично призведе до відсутності під час видання відповідних дозволів Національною поліцією України державного контролю за видом і умовами робіт, при виконанні яких будуть використані придбані вибухові матеріали, їх кількістю, ємністю складу та залишками на момент придбання, відповідністю місця зберігання Правилам безпеки.

Акціонерне товариство «Національна атомна енергогенеруюча компанія «Енергоатом» пропонує виключити з тексту законопроекту положення щодо внесення змін до Законів України «Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку» та «Про землі енергетики та правовий режим спеціальних зон енергетичних об'єктів» в частині скасування отримання дозволу органу державного регулювання ядерної та радіаційної безпеки на використання для народногосподарських цілей земель і водоймищ, розташованих на території санітарно-захисної зони навколо ядерної установки, залишивши при цьому лише погодження такого використання з експлуатуючою організацією. Товариство також відмітило, що експлуатуюча організація, як суб'єкт господарської діяльності по суті не наділена функціями регулюючого органу з дозвільної діяльності у сфері використання ядерної енергії, а може лише зазначати експертну оцінку щодо впливу на безпеку експлуатації ядерних установок, доцільності чи недоцільності надання відповідного дозволу державним органом, уповноваженим на його видачу.

Державна регуляторна служба України зазначила, що відсутність аналізу регуляторного впливу до законопроекту не дає змоги у повному обсязі оцінити, як безпосередньо проблему, так і ефективність запропонованих способів її вирішення.

Комітет з питань інтеграції України до Європейського Союзу у своєму висновку зазначив, що законопроект не суперечить міжнародно-правовим зобов'язанням України у сфері європейської інтеграції та праву Європейського Союзу, але потребує доопрацювання у частині висловлених зауважень.

Комітет з питань цифрової трансформації за результатами розгляду рекомендував врахувати висловлені зауваження та пропозиції до законопроекту.

Представник Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини під час розгляду законопроекту також проінформувала про зауваження щодо запропонованих у законопроекті виключень норм із Водного кодексу України.

Про зауваження до законопроекту також зазначили і представники громадських організацій природоохоронного спрямування.

Крім того, під час розгляду законопроекту на засіданні Комітету народні депутати України – члени Комітету наголосили на відсутності врегульованої та узгодженої позиції щодо запропонованих норм у законопроекті в частині доцільності виключень інструментів державного регулювання господарської діяльності.

Комітет вважає важливим збереження балансу між скасуванням дозволів і вимог та забезпеченням дотримання вимог природоохоронного законодавства та екологічних прав і обов'язків громадян. Євроінтеграційне спрямування законопроекту щодо дерегуляції має відповідати зобов'язанням України в межах Угоди про асоціацію з ЄС — спрощення не має суперечити принципам доброго врядування та сталого розвитку, а також правового забезпечення раціонального й ефективного використання природних об'єктів їх власниками й користувачами.

Враховуючи вищевикладене, Комітет ухвалив висновок та прийняв рішення:

1. Рекомендувати Комітету з питань економічного розвитку внести пропозицію до Верховної Ради України законопроект про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення умов ведення господарської діяльності (реєстр № 13554 від 28.07.2025), поданий Кабінетом Міністрів України, повернути на доопрацювання.

2. Висновок направити до Комітету з питань економічного розвитку.

